

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра публічного управління, менеджменту та маркетингу

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Директор ІНІЕУ

Галгаш Р.А.

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ РЕГІОНУ

Ступінь вищої освіти МАГІСТР

Інститут	Галузь знань	Спеціальність	Спеціалізація
ІНІЕУ	28 Управління та адміністрування	281 Публічне управління та адміністрування	

Робоча програма навчальної дисципліни
УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ РЕГІОНУ

для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Розробники: Ткаченко Н.Е., к.е.н., доц., доцент кафедри

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ПУММ

Протокол № 2 від "8" 10 2019 р.

Завідувач кафедри:

(підпис)

(Є.І.Овчаренко)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри інституту для якого викладається дисципліна

"8" листопада 2019 року

Схвалено методичною радою ННІЕУ

Протокол № 2 від "15" листопада 2019 року

Голова методичної ради

(підпис)

(Ю.І.Клюс)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Профіль дисципліни:

Метою викладання дисципліни "Управління трудовими ресурсами регіону" є оволодіння слухачами комплексом основних теоретичних знань і практичних навичок в теорії і практики управління трудовими ресурсами в сучасних умовах розвитку суспільства, формування і реалізації політики управління трудовими ресурсами регіону в напрямі вирішення проблем зайнятості, безробіття і формування ресурсів для трудової діяльності.

Метою лекційних занять за дисципліною є розкриття загальних та специфічних особливостей даної дисципліни, її структури, основних характеристик населення, трудових ресурсів, робочої сили, загальної та професійної працездатності, професійно - галузевої та соціальної структури трудових ресурсів, процесів міграції населення; основних напрямків і принципів демографічної політики, політики зайнятості, соціальної та кадрової політики.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Метою практичних занять є оволодіння методами управління трудовими ресурсами, впровадження різноманітних видів зайнятості населення, розробки та реалізації заходів щодо зниження рівня безробіття в регіоні, володіння методами управління трудовими ресурсами, управління кадрами в умовах сучасного підприємства, соціального планування та управління трудовими ресурсами на рівні регіону.

Предметом дисципліни є процеси формування, використання та розподілу трудових ресурсів та система управління трудовими ресурсами.

Завдання дисципліни – набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок напрямами щодо сутності та характеристик трудових ресурсів, показників їх вимірювання, умов формування і функціонування ринку праці, міграції трудових ресурсів, зайнятості населення, правових засад та заходів щодо забезпечення політики зайнятості, системи управління трудовими ресурсами.

Знання і навички, отримані на теоретичному та практичному рівні при вивченні дисципліни будуть розвинуті на теоретичному та практичному рівні при проходженні дисципліни: Державне регулювання економіки та планування розвитку територій.

Знання і навички, отримані при вивченні дисципліни, будуть використовуватись публічними службовцями у професійному контексті:

на загальнодержавному рівні – в департаментах та відділах центральних органів виконавчої влади;

на регіональному рівні – в управліннях та відділах обласних та районних державних адміністрацій;

- на функціональному рівні – у представницьких структурах центральних органів виконавчої влади в областях;
- на галузевому рівні – в департаментах і відділах міністерств і відомств у відповідних галузевих управліннях обласних та районних державних адміністрацій;
- на рівні органів місцевого самоврядування – у відділах та службах органів місцевого самоврядування;
- на посадах в структурах недержавних суб'єктів громадянського суспільства та громадських організацій;
- на керівних посадах і посадах фахівців на підприємствах, установах і організаціях різних форм власності, що мають неприбутковий статус;
- на управлінських і адміністративних посадах в міжнародних організаціях та їх представництвах в Україні

1.2. Компетентності і результати навчання

За результатами опанування навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають професійні компетентності, перелік яких наведено в табл. 1.1 в стовпці "Компетентності". Щоб набути кожну з перерахованих компетентностей, здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати знання, уміння, комунікативні здібності, а також здатність самостійно і відповідально здійснювати дії в контексті професії. Ці складові відповідають дескрипторам з Національної рамки кваліфікацій і надаються для кожної компетентності в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Відповідність компетентностей/результатів навчання дескрипторам Національної рамки кваліфікацій

Компетентності/ результати навчання	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
<p>Визначати сучасні напрямки соціального захисту працівників, забезпечення безпечних та комфортних умов праці, створення сприятливого соціально-психологічного клімату у колективі.</p> <p>Враховувати та прогнозувати соціальні аспекти впливу ділової активності на працівників, споживачів, місцеві спільноти, суспільство.</p> <p>Аналізувати та контролювати стан справ з питань гуманітарної та соціальної політики, політики в галузі праці і трудових відносин регіону.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - сутність предмету, мети, завдань дисципліни; - системи управління трудовими ресурсами; - методів управління трудовими ресурсами; - змісту соціальної політики в напрямі управління трудовими ресурсами; - основних характеристик населення, трудових ресурсів, робочої сили, загальної та професійної працевдатності, професійно-галузевої та соціальної структури трудових ресурсів, процесів міграції населення; - основних напрямків і принципів демографічної політики, політики зайнятості, соціальної та кадрової політики, методів їх реалізації 	<ul style="list-style-type: none"> - володіти методами ефективного використання трудових ресурсів, впровадження різноманітних видів зайнятості населення, розробки та реалізації заходів щодо зниження рівня безробіття в регіоні - володіти методами управління трудовими ресурсами, управління кадрами в умовах сучасного підприємства, соціального планування та управління трудовими ресурсами на рівні регіону; - володіти формами та методами організації професійної орієнтації різних груп населення; підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації; розподілу та перерозподілу трудових ресурсів; - вирішувати практичні задачі з питань аналізу, формування і використання трудових ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> - визначати потреби в інформації на різних рівнях управління трудовими ресурсами; - оцінювати систему міжособистісних комунікацій в процесі управління трудовими ресурсами; - оцінювати систему збору та обробки демографічної інформації; - організувати систему збору, відновлення, поширення та зберігання демографічної інформації; - визначати потреби в інформації на різних рівнях управління трудовими ресурсами; - оцінювати систему міжособистісних комунікацій в процесі управління трудовими ресурсами. 	<ul style="list-style-type: none"> організувати контроль за управлінням трудовими ресурсами; - приймати управлінські рішення у сфері управління трудовими ресурсами; - забезпечувати контроль за процесом збору та обробки демографічної інформації; - контролювати виконання заходів щодо розвитку ринку праці; - контролювати заходи щодо регулювання зайнятості трудових ресурсів; - координувати процес управління з формуванням професійного рівня трудових ресурсів; - контролювати ефективність використання трудових ресурсів.

Перераховані компетентності є складовими інтегрованої професійної компетентності: "здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та глибоке переосмислення наявних і ство-

рення нових цілісних знань та професійної практики, характеризується невизначеністю умов і вимог"

1.3. Навчальна робота за дисципліною.

Тип дисципліни: вибіркова.

Форми та методи навчання: **лекції, практичні заняття, самостійна робота**

Семестри: 2.

Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 165;

кількість кредитів ECTS - 5.5.

Денна форма навчання:

лекції - 21 год., практичні - 14 год., самостійна робота студентів - 130 год., вид контролю - залік.

Заочна форма навчання:

лекції - 4 год., практичні - 4 год., самостійна робота студентів - 157 год., вид контролю - залік.

Мова навчання: **українська.**

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково - педагогічних працівників кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: Nataly_Tkachenko@email.ua.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Сутність та характеристики трудових ресурсів

Поняття "трудові ресурси" та "населення". Співвідношення понять "трудові ресурси", "економічно активне населення" і "робоча сила". Працевдатне населення. Економічна активність. Робоча сила. Загальна та професійна працевдатність. Природний рух населення за статтю та віком. Освітній рівень. Професійно-галузева структура трудових ресурсів. Соціальна структура. Трудовий потенціал. Формування трудових ресурсів, їх кількісні та якісні характеристики. Відмінність трудових ресурсів від трудового потенціалу. Показники розвитку трудового потенціалу. Методи виміру трудового потенціалу. Індекс розвитку людського потенціалу. Система факторів якості життя та її взаємозв'язок з трудовим потенціалом.

Тема 2. Умови формування і функціонування ринку праці. Міграція трудових ресурсів.

Поняття, елементи та функції ринку праці. Контингент ринку праці. Механізм функціонування ринку праці. Моделі ринку праці. Зовнішній і внутрішній ринки праці. Зарубіжні моделі ринків праці. Стан ринку праці, причини його зміни. Характеристики стабільного, напруженого, критичного стану ринку праці. Оцінка і прогнозування ситуації на ринку праці. Ринок праці як регулятор процесів зайнятості і безробіття. Роль держави в регулюванні ринку праці. Основні принципи і напрями державного регулювання ринку праці.

Суть міграції трудових ресурсів. Об'єктивні і суб'єктивні чинники переміщення трудових ресурсів. Види міграції. Причини міграції робочої сили. Основні показники міграції. Міжгалузеве і міжтериторіальне переміщення трудових ресурсів. Проблеми міграції трудових ресурсів. Міграційна політика, її основні принципи. Управління міграційними процесами. Сучасні тенденції міграції в Україні.

Тема 3. Зайнятість населення: правові засади та заходи щодо забезпечення політики зайнятості.

Зайнятість як економічна категорія. Суб'єкти і об'єкти зайнятості. Повна, раціональна та ефективна зайнятість. Умови формування ефективної зайнятості. Постійна і тимчасова робота. Причини надмірної і "неформальної" зайнятості. Правові економічні та організаційні основи державної політики сприяння зайнятості населення. Форми зайнятості населення. Характеристика критеріїв зайнятості. Показники зайнятості. Відмінності зайнятості залежно від кількісних та якісних характеристик: первинна, вторинна, прихована, сезонна, маятникова і так далі. Система інформаційного забезпечення політики зайнятості. Сучасні теорії зайнятості. Зарубіжний досвід регулювання процесів зайнятості.

Закон України "Про зайнятість населення". Державна політика в області сприяння зайнятості населення та її пріоритети. Державна служба зайнятості населення в Україні: основні функції, структура, рівні управління. Механізм реалізації державної політики зайнятості. Цілі та основні напрями активної політики зайнятості. Програми сприяння зайнятості населення. Законодавче регулювання матеріальної підтримки безробітних. Інформаційне забезпечення політики зайнятості.

Тема 4. Безробіття: сутність, причини, заходи щодо попередження

Поняття "безробіття", причини її виникнення. Класифікація безробіття. Характеристика основних видів безробіття. Класифікація безробіття. Специфіка жіночого і молодіжного безробіття. Методи оцінки і показники безробіття. Соціально-економічні і психологічні проблеми безробіття. Причина негативного характеру безробіття. Проблеми прихованого безробіття в Україні.

Заходи щодо попередження безробіття. Проблеми і особливості соціального захисту безробітних в Україні. Правовий статус безробітного. Права і обов'язки зареєстрованих безробітних в Україні. Соціально-адаптаційні програми для громадян, що потребують особливого соціального захисту від безробіття.

Тема 5. Система управління трудовими ресурсами

Загальна характеристика системи управління трудовими ресурсами. Підсистема формування робочої сили. Управління процесом підготовки робочої сили. Управління процесом відшкодування робочої сили. Підсистема управління процесами розподілу трудових ресурсів. Управління процесом створення робочих місць. Управління первинним розподілом робочої сили. Управління перерозподілом робочої сили. Підсистема управління процесом використання робочої сили. Управління технічним процесом. Управління науковою організацією праці. Управління економікою праці.

Тема 6. Профорієнтація, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів в системі управління трудовими ресурсами

Зміст і основні напрямки профорієнтаційної роботи. Управління професійним орієнтуванням. Формування та розвиток системи профорієнтування. Методичні поради професійної орієнтації. Діяльність центрів профорієнтації служби зайнятості.

Роль кваліфікованих кадрів у сучасному виробництві. Підготовка робочих кадрів. Професійне навчання робочих на виробництві. Шляхи удосконалення підготовки робочих. Економічна ефективність підготовки кваліфікованих робочих кадрів. Форми підготовки спеціалістів. Перепідготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів. Діяльність навчальних центрів служби зайнятості.

Тема 7. Соціальне планування та використання трудових ресурсів

Сутність соціального планування та управління. Основні цілі та завдання соціального планування на підприємствах і в регіонах. Трудовий колектив як об'єкт і суб'єкт соціального планування та управління.

Структура та порядок розробки плану соціального розвитку на підприємстві і в регіоні. Організація розробки та реалізації плану соціального розвитку підприємства і регіону.

Показники використання трудових ресурсів. Показники розвитку трудового потенціалу. Підвищення рівня технічної озброєності праці. Впровадження наукової організації праці. Атестація та раціоналізація робочих місць. Плинність кадрів та дисципліна праці.

Вивільнення робочої сили та її форми. Відносне (умовне) вивільнення. Внутрішнє вивільнення. Зовнішнє вивільнення. Абсолютне вивільнення. Фактори вивільнення персоналу. Структурні зрушення та організаційні заходи. Працевлаштування вивільнених робітників.

3. ЗМІСТ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Навч. тиждень	Назва змістових модулів, теми та короткий зміст навчальних занять	Обсяг (академ. год.), контрольні	Демонстраційні матеріали і ТЗН	Література для самостійної роботи
1	Лекція 1. Тема. Сутність та характеристики трудових ресурсів	3	Презентація POWERPOINT	7,8,9,10,11,12
1	Практичне заняття 1. 1. Поняття "трудові ресурси", "населення", "робоча сила", 2. Співвідношення понять "трудові ресурси", "економічно активне населення" і "робоча сила". 3. Основні характеристики трудових ресурсів 4. Формування трудових ресурсів, їх кількісні та якісні характеристики. 5. Сутність трудового потенціалу. Відмінність трудових ресурсів від трудового потенціалу. 6. Показники розвитку трудового потенціалу. 7. Методи виміру трудового потенціалу. 8. Система факторів якості життя та її взаємозв'язок з трудовим потенціалом.	2	Роздатковий матеріал	7,8,9,10,11,12
2	Лекція 2. Тема. Умови формування і функціонування ринку праці. Міграція трудових ресурсів.	3	Презентація POWERPOINT	9,10,11,13,24,25
2	Практичне заняття 2. 1. Поняття, елементи і функції ринку праці. 2. Механізм функціонування ринку праці. 3. Моделі ринку праці. 4. Ринок праці, причини його зміни та можливості прогнозування. 5. Ринок праці як регулятор процесів зайнятості і безробіття. Роль держави в регулюванні ринку праці. 6. Суть міграції трудових ресурсів та її види. 7. Види міграції. Причини міграції робочої сили. Основні показники міграції. 8. Проблеми міграції трудових ресурсів, тенденції вітчизняних міграційних процесів. 9. Міграційна політика, її основні принципи.	2	Роздатковий матеріал	9,10,11,13,24,25
3	Лекція 3 Тема. Зайнятість населення: види, характеристики, досвід. Правові засади забезпечення політики в сфері зайнятості.	3	Презентація POWERPOINT	1,3,4,6,13,17,22

Навч. тиж-день	Назва змістових модулів, теми та короткий зміст навчальних занять	Обсяг (академ. год.), контрольні	Демонстраційні матеріали і ТЗН	Література для самостійної роботи
3	Практичне заняття 3 1. Зайнятість як економічна категорія. Суб'єкти і об'єкти зайнятості. 2. Види зайнятості. 3. Форми, характеристики та критерії зайнятості населення. 4. Сучасні теорії зайнятості. Зарубіжний досвід регулювання процесів зайнятості. 5. Закон України "Про зайнятість населення". 6. Державна політика в області сприяння зайнятості населення та її пріоритети. 7. Механізм реалізації державної політики зайнятості.	2	Роздатковий матеріал	1,3,4,6,13,17,22
4	Лекція 4 Тема. Безробіття як складне соціально-економічне явище: причини, види, можливості попередження та соціального захисту безробітних	3	Презентація POWERPOINT	1,3,4,6,13,17,22
4	Практичне заняття 4 1. Сутність безробіття, причини його виникнення. 2. Характеристика основних видів безробіття. 3. Методи оцінки та показники безробіття. 4. Проблеми безробіття в Україні. 5. Заходи щодо попередження безробіття. 6. Проблеми і особливості соціального захисту безробітних в Україні	2	Роздатковий матеріал	1,3,4,6,13,17,22
5	Лекція 5 Тема. Система управління трудовими ресурсами	3	Презентація POWERPOINT	5,8,9,10,11,14
5	Практичне заняття 5 1. Характеристика системи управління трудовими ресурсами. 2. Підсистема формування робочої сили. Управління процесом підготовки робочої сили. Управління процесом відшкодування робочої сили. 3. Підсистема управління процесами розподілу трудових ресурсів. Управління процесом створення робочих місць. Управління первинним розподілом робочої сили. Управління перерозподілом робочої сили. 4. Підсистема управління процесом використання робочої сили. Управління технічним процесом. Управління науковою організацією праці. Управління економікою праці.	2	Роздатковий матеріал	5,8,9,10,11,14

Навч. тиж-день	Назва змістових модулів, теми та короткий зміст навчальних занять	Обсяг (академ. год.), контрольні	Демонстраційні матеріали і ТЗН	Література для самостійної роботи
6	Лекція 6 Тема. Профорієнтація, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів в системі управління трудовими ресурсами	3	Презентація POWERPOINT	6,8,9,19,11, 14,25
6	Практичне заняття 6. 1. Формування та розвиток системи профорієнтування. 2. Діяльність центрів профорієнтації служби зайнятості. 3. Професійне навчання робочих на виробництві. Шляхи удосконалення підготовки робочих. 4. Форми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів. 5. Діяльність навчальних центрів служби зайнятості.	2	Роздатковий матеріал	6,8,9,19,11, 14,25
7	Лекція 7 Тема. Соціальне планування та використання трудових ресурсів	3	Презентація POWERPOINT	13,14,15,16, 19,22
7	Практичне заняття 7 1. Сутність, цілі та завдання соціального планування на підприємствах і в регіонах. 2. Структура та порядок розробки плану соціального розвитку на підприємстві і в регіоні. 3. Організація розробки та реалізації плану соціального розвитку підприємства і регіону. 4. Показники використання трудових ресурсів. 5. Показники розвитку трудового потенціалу. 6. Впровадження наукової організації праці. 7. Плинність кадрів та дисципліна праці. 8. Фактори, умови та заходи щодо вивільнення персоналу.	2	Роздатковий матеріал	13,14,15,16, 19,22
	Підсумковий контроль знань	залік		

4. ЗМІСТ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Навч. тиждень	Назва змістових модулів, теми та короткий зміст навчальних занять	Обсяг (академ. год.), контрольні заходи	Демонстраційні матеріали і ТЗН	Література для самостійної роботи
1	Лекція 1. Тема. Сутність та характеристики трудових ресурсів	0,5	Презентація POWERPOINT	7,8,9,10,11, 12
1	Практичне заняття 1. 1. Поняття "Трудові ресурси", "населення". 2. Основні характеристики трудових ресурсів 3. Формування трудових ресурсів, їх кількісні та якісні характеристики. 4. Сутність трудового потенціалу. Відмінність трудових ресурсів від трудового потенціалу. 5. Співвідношення понять "трудові ресурси", "економічно активне населення" і "робоча сила". 6. Показники розвитку трудового потенціалу. 7. Методи виміру трудового потенціалу. 8. Система факторів якості життя та її взаємозв'язок з	0,5	Роздатковий матеріал	7,8,9,10,11, 12
2	Лекція 2. Тема. Умови формування і функціонування ринку праці. Міграція трудових ресурсів.	0,5	Презентація POWERPOINT	9,10,11,13,24 25
2	Практичне заняття 2. 1. Поняття, елементи і функції ринку праці. 2. Механізм функціонування ринку праці. 3. Моделі ринку праці. 4. Ринок праці, причини його зміни та можливості прогнозування. 5. Ринок праці як регулятор процесів зайнятості і безробіття. Роль держави в регулюванні ринку праці. 6. Суть міграції трудових ресурсів та її види. 7. Види міграції. Причини міграції робочої сили. Основні показники міграції. 8. Проблеми міграції трудових ресурсів, тенденції вітчизняних міграційних процесів. 9. Міграційна політика, її основні принципи.	0,5	Роздатковий матеріал	9,10,11,13,24 25

Навч. тиждень	Назва змістових модулів, теми та короткий зміст навчальних занять	Обсяг (академ. год.), контрольні заходи	Демонстраційні матеріали і ТЗН	Література для самостійної роботи
3	Лекція 3 Тема. Зайнятість населення: види, характеристики, досвід. Правові засади забезпечення політики в сфері зайнятості.	0,5	Презентація POWERPOINT	1,3,4,6,13,17,22
3	Практичне заняття 3 1. Зайнятість як економічна категорія. Суб'єкти і об'єкти зайнятості. 2. Види зайнятості. 3. Форми, характеристики та критерії зайнятості населення. 4. Сучасні теорії зайнятості. Зарубіжний досвід регулювання процесів зайнятості. 5. Закон України "Про зайнятість населення". 6. Державна політика в області сприяння зайнятості населення та її пріоритети. 7. Механізм реалізації державної політики зайнятості.	0,5	Роздатковий матеріал	1,3,4,6,13,17,22
4	Лекція 4 Тема. Безробіття: причини, види, можливості попередження та соціального захисту безробітних	0,5	Презентація POWERPOINT	1,3,4,6,13,17,22
4	Практичне заняття 4 1. Сутність безробіття, причини його виникнення. 2. Характеристика основних видів безробіття. 3. Методи оцінки та показники безробіття. 4. Проблеми безробіття в Україні. 5. Заходи щодо попередження безробіття. 6. Проблеми і особливості соціального захисту безробітних в Україні	0,5	Роздатковий матеріал	1,3,4,6,13,17,22
5	Лекція 5 Тема. Система управління трудовими ресурсами	1	Презентація POWERPOINT	5,8,9,10,11,14
5	Практичне заняття 5 1. Характеристика системи управління трудовими ресурсами. 2. Підсистема формування робочої сили. Управління процесом підготовки робочої сили. Управління процесом відшкодування робочої сили. 3. Підсистема управління процесами розподілу трудових ресурсів. Управління процесом створення робочих місць. Управління первинним розподілом робочої сили. Управління перерозподілом робочої сили. 4. Підсистема управління процесом використання робочої сили. Управління технічним процесом. Управління науковою організацією праці. Управління економікою праці.	1	Роздатковий матеріал	5,8,9,10,11,14

6	Лекція 6 Тема. Профорієнтація, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів в системі управління трудовими ресурсами	0,5	Презентація POWERPOINT	6,8,9,19,11, 14,25
6	Практичне заняття 6. 1. Формування та розвиток системи профорієнтування. 2. Діяльність центрів профорієнтації служби зайнятості. 3. Професійне навчання робочих на виробництві. 4. Шляхи удосконалення підготовки робочих. 5. Форми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів. 6. Діяльність навчальних центрів служби зайнятості.	0,5	Роздатковий матеріал	6,8,9,19,11, 14,25
7	Лекція 7 Тема. Соціальне планування та використання трудових ресурсів	0,5	Презентація POWERPOINT	13,14,15,16, 19,22
7	Практичне заняття 7 1. Сутність, цілі та завдання соціального планування на підприємствах і в регіонах. 2. Структура та порядок розробки плану соціального розвитку на підприємстві і в регіоні. 3. Організація розробки та реалізації плану соціального розвитку підприємства і регіону. 4. Показники використання трудових ресурсів. 5. Показники розвитку трудового потенціалу. 6. Впровадження наукової організації праці. 7. Плинність кадрів та дисципліна праці. 8. Фактори, умови та заходи щодо вивільнення персоналу.	0,5	Роздатковий матеріал	13,14,15,16, 19,22
Підсумковий контроль знань		залік		

5. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо го	у тому числі					Усьо го	у тому числі				
л		п	лаб	ін д	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Сутність трудових ресурсів, основні характеристики та поняття	24	3	2			17	24	0,5	0,5		2	21
Умови формування і функціонування ринку праці. Міграція трудових ресурсів	24	3	2			17	24	0,5	0,5		2	21
Зайнятість населення: види, характеристики, досвід. Правові засади забезпечення політики в сфері зайнятості	24	3	2			17	24	0,5	0,5		2	21
Безробіття: причини, види, можливості попередження та соціального захисту безробітних	24	3	2			17	24	0,5	0,5		3	20
Система управління трудовими ресурсами	23	3	2			18	23	1	1		3	18
Профорієнтація, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів в системі управління трудовими ресурсами	23	3	2			18	23	0,5	0,5		3	19
Соціальне планування та використання трудових ресурсів	23	3	2			18	23	0,5	0,5		3	19
Усього годин	165	21	14			130	165	4	4		18	139

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин за формою навчання	
		денна	заочна
1	Сутність трудових ресурсів, основні характеристики та поняття	2	0,5
2	Умови формування і функціонування ринку праці. Міграція трудових ресурсів	2	0,5
3	Зайнятість населення: види, характеристики, досвід. Правові засади забезпечення політики в сфері зайнятості	3	0,5
4	Безробіття: причини, види, можливості попередження та соціального захисту безробітних	2	0,5
5	Система управління трудовими ресурсами	2	1
6	Профорієнтація, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів в системі управління трудовими ресурсами	2	0,5
7	Соціальне планування та використання трудових ресурсів	2	0,5
	Разом	14	4

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ завдання	Найменування теми	Кількість годин за формою навчання	
		денна	заочна
1	Світові тенденції в області формування трудового потенціалу	17	21
2	Існуючі підходи до управління трудовими ресурсами в країнах з розвиненою ринковою економікою та країнах що вступили на шлях економічних перетворень	17	21
3	Соціальний захист від безробіття в Луганській області	17	21
4	Трудовий потенціал Луганської області, його формування та використання	17	20
5	Міграційні зв'язки сучасної України та їх вплив на вітчизняний ринок праці	18	18
6	Формування ринку праці та напрями активної політики зайнятості в країнах Західної Європи і США	18	19
7	Зайнятість населення регіонів України: порівняльний аналіз.	18	19
	Разом	130	139

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ)

Індивідуальні домашні завдання у вигляді контрольної роботи спрямовані на засвоєння студентами заочної форми навчання як теоретичних положень з дисципліни "Управління трудовими ресурсами регіону", так і на оволодіння практичними навичками

Перед виконанням контрольної роботи з дисципліни "Управління трудовими ресурсами регіону" необхідно ретельно вивчити кожну тему навчально-тематичного плану. Відповіді на питання контрольного завдання мають бути чіткими і конкретними, розкривати суть кожного питання. Відповідь з кожного питання слід давати письмово на аркушах паперу (обсяг — 2 сторінки).

Номер контрольного завдання студент визначає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер контрольного завдання	Перша літера прізвища студента	Номер контрольного завдання
А,Б	10	П,Р	4
В	1	С,Т	11
Г,Д	3	У,Ф	6
Ж,З,І	9	Х,Ч,Ц	8
К	12	Ш,Щ	2
Л,М	5	Є,Ю	1
Н,О	7	Я	9

Контрольне завдання 1

1. Розкрийте особливості управління трудовими ресурсами, що характерні для економіки ринкового типу.
2. Охарактеризуйте критеріальні ознаки і показники оцінки використання трудових ресурсів.
3. Покажіть роль системи соціального партнерства у врегулюванні трудових відносин і в управлінні трудовими ресурсами.
4. Сформулюйте цілі, завдання, функції і основні напрямки діяльності міжнародної організації праці (МОП).

Контрольне завдання 2

1. Наведіть організаційну структуру державних, регіональних та галузевих органів управління трудовими ресурсами в Україні.
2. Розкрийте роль системи соціального партнерства в Україні в управлінні трудовими ресурсами. Які правові й організаційні проблеми її становлення?
3. Охарактеризуйте професійно-галузеву структуру населення. Вкажіть чинники, що її визначають.
4. Покажіть особливості і значення управління трудовими ресурсами у загальному процесі економічного регулювання розвитком народного господарства.

Контрольне завдання 3

1. Дайте загальне визначення управління як соціально-економічного явища і процесу. Які особливості управління трудовими ресурсами у загальному процесі регулювання розвитком економіки?
2. Зазначте види зайнятості, що характерні для ринкової економіки. Які основні напрямки державного регулювання зайнятості?
3. Наведіть показники, які використовуються для визначення загальноосвітнього та професійного рівнів трудових ресурсів.
4. Розкрийте сутність заробітної плати як ціни робочої сили в умовах ринкової економіки.

Контрольне завдання 4

1. Розкрийте поняття людського капіталу, суть інвестицій у людський капітал та їх роль в економічному зростанні.
2. Вирішіть ситуацію. Чи впливає ринок праці на зайнятість населення? Чим визначається необхідність державного регулювання зайнятості?
3. Дайте визначення міграції населення. Як впливає міграція на демографічну ситуацію і структуру трудових ресурсів?
4. Якими нормативно-правовими актами регулюється управління трудовими ресурсами у сучасних умовах?

Контрольне завдання 5

1. Розкрийте зміст понять "трудові ресурси" і "трудоий потенціал".
2. Вирішіть ситуацію. Чому заробітну плату потрібно розглядати як ціну робочої сили? Які функції виконує заробітна плата в умовах ринкової економіки?
3. Перелічіть чинники, якими визначається попит на ресурси праці.
4. Охарактеризуйте принципову схему зведеного балансу трудових ресурсів.

Контрольне завдання 6

1. Назвіть чинники, що визначають величину трудових ресурсів.
2. Розкрийте зміст механізму управління трудовими ресурсами, його економічних, організаційних і функціональних елементів.
3. Стисло охарактеризуйте демографічну ситуацію в Україні на сучасному етапі та її вплив на структуру і розвиток трудових ресурсів.
4. Покажіть, що соціальний захист населення є одним із елементів соціальної політики держави (принципи побудови системи соціального захисту, адресні соціальні програми, суспільні фонди споживання).

Контрольне завдання 7

1. Дайте визначення ринку праці. Якими принципами визначається його функціонування?

2. Виходячи з вимог структурної перебудови народного господарства України, обґрунтуйте основні напрямки розвитку трудових ресурсів.

3. Сформулюйте основні напрямки державної політики зайнятості в Україні.

4. Розкрийте зміст економічних, адміністративних і балансового методів управління трудовими ресурсами.

Контрольне завдання 8

1. Дайте визначення демографічної політики. У чому полягають її основні завдання?

2. Розкрийте характер впливу ринкових відносин на ефективність використання трудового потенціалу, продуктивність та якість праці, ставлення людей до трудової діяльності.

3. Наведіть правову, економічну і організаційну основи реалізації безперервної загальної та професійної освіти в Україні.

4. Зазначте особливості та види зайнятості населення в умовах ринкової економіки. Які механізми управління нею?

Контрольне завдання 9

1. Розкрийте причини, що зумовлюють міграційні процеси в Україні. У чому полягають завдання та механізми регулювання міграції населення?

2. Дайте визначення поняття трудового конфлікту. Зазначте чинники виникнення трудових конфліктів в умовах ринкових економічних відносин.

3. Наведіть обґрунтування основних напрямків трансформування загальноосвітньої і професійної підготовки трудових ресурсів в умовах ринкової економіки.

4. Наведіть алгоритми розрахунків наведених показників: рівня зайнятості, коефіцієнтів трудової та виробничої активності, кількості зайнятих у розрахунку на 1000 мешканців.

Контрольне завдання 10

1. Наведіть систему органів і служб працевлаштування. Розкрийте організаційно-правові основи діяльності центрів зайнятості населення.

2. Опишіть механізм управління кадрами на підприємстві (визначення потреб у кадрах, залучення, скорочення, використання і розвиток кадрів, матеріальне та фінансове забезпечення кадрових заходів).

3. Покажіть суть кейнсіанського підходу до регулювання заробітної плати і зайнятості.

4. Дайте визначення поняття професійної орієнтації населення. У чому полягають її завдання в умовах структурної перебудови економіки.

Контрольне завдання 11

1. Охарактеризуйте місце і роль соціальної політики в системі управління трудовими ресурсами.

2. Наведіть систему науково-методичного обслуговування управління трудовими ресурсами (науково-дослідні установи даного профілю, координація їх діяльності, форми взаємодії з управлінськими структурами).

3. Покажіть досвід застосування принципів соціального партнерства у країнах з розвинутою ринковою економікою.

4. Розкрийте, у чому полягають економічні, адміністративні та балансовий методи управління трудовими ресурсами.

Контрольне завдання 12

1. Визначте поняття незбалансованості ринку праці. У чому полягають причини, що її зумовлюють? Якими є можливі наслідки такої незбалансованості?

2. Наведіть нормативно-правові документи, що регламентують і регулюють трудові конфлікти.

3. Розкрийте суть екологічного підходу до використання трудових ресурсів. Наведіть приклади конкретних регіонів.

4. Зазначте особливості управління трудовими ресурсами, що характерні для ринкових умов.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; слухачі заохочуються до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний комплекс у складі персонального комп'ютера, мультимедіапроектора, інформаційні лекції, що розкривають сутність теми у відповідності до навчально-тематичного плану.

В процесі навчання використовуються такі види лекцій:

інформаційні лекції, що розкривають сутність теми у відповідності до навчально-тематичного плану.

лекції візуалізації, що включають усну інформацію, перетворену у візуальну форму у вигляді таблиць, схем, слайдів, рисунків.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань в ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

З метою активізації роботи студентів при проведенні практичних занять використовується робота студентів в малих групах. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Аналіз конкретних ситуацій оснований на застосуванні творчого підходу до вирішення практичної ситуації. Різновидом методу аналізу конкретних ситуацій є ситуаційна вправа та метод ситуаційного аналізу (метод аналізу кейсів)

Дидактичні ігри – метод імітації (наслідування, відображення) прийняття

управлінських рішень у різноманітних ситуаціях шляхом програвання (розігрування) за правилами, які вже розроблено або виробляються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення студентами поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли вони змушені самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі.

Для самостійного вивчення матеріалів курсу слухачі використовують методичне забезпечення, яке розміщене на сайті Центру дистанційного навчання університету (<http://moodle.snu.edu.ua>), доступ до якого провадиться через Інтернет.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

В освітньому процесі використовуються такі види контролю: поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться на всіх видах занять у вигляді короткочасних аудиторних контрольних робіт, електронного тестування на сайті дистанційного навчання і домашніх контрольних робіт для заочної форми навчання. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується для коригування методів і засобів навчання, а також для планування самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова, зміст і структура екзаменаційних білетів (тестових завдань) визначені рішенням кафедри.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В процесі навчання використовується 100-бальна накопичувальна система.

Для студентів денної форми навчання загальна кількість балів дорівнює сумі балів за завдання поточного контролю та контрольний захід підсумкового іспиту. Під час проведення кожного практичного заняття можливо отримати максимально 10 балів, що в сумі складає до 70 балів за семестр. Підсумковий письмовий контроль надає можливість отримати максимально 30 балів.

Для студентів заочної форми навчання загальна кількість балів дорівнює сумі балів за виконання контрольної роботи, що складає максимально 50 балів, та складання письмового контролю, за яким можливо отримати ще 50 балів максимально.

12. ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ВИВЧЕННЯ ДАНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік дисциплін, що забезпечують вивчення даної дисципліни наведено в табл. 12.1

Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми	Семестр	Номер теми
2	Економіка та врядування	усі теми	1,2	усі теми
2	Регіональна соціально-економічна політика	усі теми	2	усі теми

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни "Управління трудовими ресурсами регіону" (для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. О.А. Дегтяр. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 40 с.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Закон України "Про зайнятість населення" від 05.07.2012 № 5067-VI [Електронний ресурс]: – Режим доступу :<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
2. Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 № 108. [Електронний ресурс]: – Режим доступу :<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
3. Закон України "Про колективні договори і угоди" від 01.07.1993 р. №3356. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
4. Кодекс законів про працю в Україні. – К. : Праця, 1994. – 240 с.

Основна

5. Адміністративне управління трудовим потенціалом / В. М. Гриньова, М. М. Новікова, М. М. Салун та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2004. – 428 с.
6. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посібн. / Н. І. Єсінова – К. : Кондор, 2004. – 432 с.
7. Зущина Г. М. Трудовые ресурсы и трудовой потенциал общества / Г. М. Зущина, Л. Л. Костин. – М. : МГУ, 1996. – 326 с.
8. Качан Є. П. Управління трудовими ресурсами : навч. посібн. / Є. П. Качан, Д. Г. Шушпанов. – К. : Вид. Дім "Юридична книга", 2003. – 258 с.
9. Осовська Г. В. Управління трудовими ресурсами : навч. посібн. / Г. В. Осовська, О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 224 с.
10. Петрига М. О. Управління трудовими ресурсами / М. О. Петрига. – Л. : ЛБК, 1996. – С. 80–95.
11. Пятова А. Управління трудовими ресурсами : навч.-метод. посібн. / А. Пятова. – Черкаси : VLADCO, 1997. – 190 с.
12. Стичинський Б. С. Науково-практичний коментар до законодавства України / Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, В. Г. Ротань. – 2-ге вид. – К. : А.С.К., 2000. – 180 с.
13. Богиня Д. П. Основи економіки праці / Д. П. Богиня, О. А. Грішнова. – К.: Знання-Прес, 2000. – 314 с.
14. Ушацький С. А. Основи управління : навч. посібн. / С. А. Ушацький, В. П. Яковенко. – К. : КНЕУ, 1994. – С. 4–11.
15. Федонін О. С. Потенціал підприємства : навч. посібн. / О. С. Федонін, І. М. Рєпіна, О. І. Олексик. – К. : КНЕУ, 2004. – 316 с.

Додаткова

16. Экономика труда. Социально-трудовые отношения / под ред. И. А. Волгина, Ю. Г. Одегова. – М. : Экзамен, 2003. – 736 с.
17. Белокрылова О. С. Экономика труда / О. С. Белокрылова, Е. В. Михалкина. – Ростов н/Д. : Феникс, 2010. – 224 с.
18. Василюк М. Заробітна плата в умовах ринку: соціально-економічні аспекти // Україна: аспекти праці. – 2007. – № 3 – 4. – С. 29–32.
19. Ильин А. И. Планирование на предприятии: Учебник. – Мн.: Новое знание, 2009. – 636 с.
20. Ломанова І. Про регулювання розміру фондів оплати підприємств виробничої сфери / І. Ломанова, О. Уманський, М. Харченко // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 2. – С. 9–16.
21. Остапенко Ю. М. Экономика и социология труда в вопросах и ответах : учебн. пособ. / Ю. М. Остапенко. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 200 с. 48
22. Столяров В. И. Трудовая занятость населения и ее регулирование : уч.-практич. Пособие. – Екатеринбург, 2008. – 311 с.
23. Роик В. Старение населения – фактор, который нельзя игнорировать // Человек и труд. – 2009. – № 7. – С. 25–33.
24. Рыбаковский Л. Л. Миграционный потенциал. Понятие и критерии оценки // Социологические исследования. – 2009. – № 2. – С. 29–36.
25. Управление человеческими ресурсами / под ред. М. Пула, М. Уорнера. – СПб. : Питер, 2002. – 1200 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>

Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

Додаток А

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання для контролю засвоєння теоретичних знань:

1. Поняття "трудові ресурси" та "населення", "трудові ресурси", "економічно активне населення" і "робоча сила".
2. Працездатне населення. Економічна активність. Загальна та професійна працездатність.
3. Професійно-галузева структура трудових ресурсів. Соціальна структура.
4. Трудовий потенціал.
5. Формування трудових ресурсів, їх кількісні та якісні характеристики.
6. Показники розвитку трудового потенціалу.
7. Методи виміру трудового потенціалу.
8. Система факторів якості життя та її взаємозв'язок з трудовим потенціалом.
9. Поняття, елементи та функції ринку праці.
10. Контингент ринку праці.
11. Механізм функціонування ринку праці.
12. Моделі ринку праці.
13. Зовнішній і внутрішній ринки праці.
14. Зарубіжні моделі ринків праці.
15. Стан ринку праці, причини його зміни. Характеристики стабільного, напруженого, критичного стану ринку праці.
16. Оцінка і прогнозування ситуації на ринку праці.
17. Роль держави в регулюванні ринку праці. Основні принципи і напрями державного регулювання ринку праці.
18. Суть міграції трудових ресурсів.
19. Об'єктивні і суб'єктивні чинники переміщення трудових ресурсів.
20. Види міграції. Причини міграції робочої сили.
21. Основні показники міграції.
22. Міжгалузеве і міжтериторіальне переміщення трудових ресурсів.
23. Міграційна політика, її основні принципи.
24. Управління міграційними процесами. Сучасні тенденції міграції в Україні.
25. Зайнятість як економічна категорія. Суб'єкти і об'єкти зайнятості.
26. Повна, раціональна та ефективна зайнятість. Умови формування ефективної зайнятості.
27. Причини надмірної і «неформальної» зайнятості.
28. Правові економічні та організаційні основи державної політики сприяння зайнятості населення.
29. Форми зайнятості населення.
30. Характеристика критеріїв зайнятості. Показники зайнятості.
31. Відмінності зайнятості залежно від кількісних та якісних характеристик: первинна, вторинна, прихована, сезонна, маятникова і так далі.
32. Система інформаційного забезпечення політики зайнятості.
33. Сучасні теорії зайнятості. Зарубіжний досвід регулювання процесів зайнятості.

34. Державна політика в області сприяння зайнятості населення та її пріоритети.
35. Державна служба зайнятості населення в Україні: основні функції, структура, рівні управління.
36. Механізм реалізації державної політики зайнятості.
37. Цілі та основні напрями активної політики зайнятості.
38. Програми сприяння зайнятості населення.
39. Законодавче регулювання матеріальної підтримки безробітних.
40. Поняття «безробіття», причини її виникнення.
41. Класифікація безробіття. Характеристика основних видів безробіття.
42. Специфіка жіночого і молодіжного безробіття.
43. Методи оцінки і показники безробіття.
44. Соціально-економічні і психологічні проблеми безробіття.
45. Причина негативного характеру безробіття. Проблеми прихованого безробіття в Україні.
46. Заходи щодо попередження безробіття.
47. Проблеми і особливості соціального захисту безробітних в Україні.
48. Правовий статус безробітного. Права і обов'язки зареєстрованих безробітних в Україні.
49. Соціально-адаптаційні програми для громадян, що потребують особливого соціального захисту від безробіття.
50. Загальна характеристика системи управління трудовими ресурсами.
51. Підсистема формування робочої сили.
52. Управління процесом підготовки робочої сили.
53. Управління процесом відшкодування робочої сили.
54. Підсистема управління процесами розподілу трудових ресурсів.
55. Управління процесом створення робочих місць.
56. Управління первинним розподілом робочої сили.
57. Управління перерозподілом робочої сили.
58. Підсистема управління процесом використання робочої сили.
59. Зміст і основні напрями профорієнтаційної роботи.
60. Управління професійним орієнтуванням.
61. Діяльність центрів профорієнтації служби зайнятості.
62. Роль кваліфікованих кадрів у сучасному виробництві. Підготовка робочих кадрів. Професійне навчання робочих на виробництві.
63. Форми підготовки спеціалістів. Перепідготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів.
64. Діяльність навчальних центрів служби зайнятості.
65. Структура та порядок розробки плану соціального розвитку на підприємстві і в регіоні. Організація розробки та реалізації плану соціального розвитку підприємства і регіону.
66. Показники використання трудових ресурсів.
67. Показники розвитку трудового потенціалу.
68. Підвищення рівня технічної озброєності праці.
69. Впровадження наукової організації праці.
70. Атестація та раціоналізація робочих місць.

71. Плинність кадрів та дисципліна праці.

72. Вивільнення робочої сили та її форми. Фактори вивільнення персоналу. Працевлаштування вивільнених робітників.

Питання для контролю ступеня набуття практичних навичок:

1. Розкрийте особливості управління трудовими ресурсами, що характерні для економіки ринкового типу.
2. Охарактеризуйте критеріальні ознаки і показники оцінки використання трудових ресурсів.
3. Визначте роль системи соціального партнерства у врегулюванні трудових відносин і в управлінні трудовими ресурсами.
4. Сформулюйте цілі, завдання, функції і основні напрямки діяльності міжнародної організації праці (МОП).
5. Наведіть організаційну структуру державних, регіональних та галузевих органів управління трудовими ресурсами в Україні.
6. Розкрийте роль системи соціального партнерства в Україні в управлінні трудовими ресурсами. Які правові й організаційні проблеми її становлення?
7. Охарактеризуйте професійно-галузеву структуру населення. Вкажіть чинники, що її визначають.
8. Визначте особливості і значення управління трудовими ресурсами у загальному процесі економічного регулювання розвитком народного господарства.
9. Дайте загальне визначення управління як соціально-економічного явища і процесу. Які особливості управління трудовими ресурсами у загальному процесі регулювання розвитком економіки?
10. Зазначте види зайнятості, що характерні для ринкової економіки. Які основні напрямки державного регулювання зайнятості?
11. Наведіть показники, які використовуються для визначення загальноосвітнього та професійного рівнів трудових ресурсів.
12. Розкрийте сутність заробітної плати як ціни робочої сили в умовах ринкової економіки.
13. Розкрийте поняття людського капіталу, суть інвестицій у людський капітал та їх роль в економічному зростанні.
14. Вирішіть ситуацію. Чи впливає ринок праці на зайнятість населення? Чим визначається необхідність державного регулювання зайнятості?
15. Дайте визначення міграції населення. Як впливає міграція на демографічну ситуацію і структуру трудових ресурсів?
16. Якими нормативно-правовими актами регулюється управління трудовими ресурсами у сучасних умовах?
17. Розкрийте зміст понять "трудова ресурси" і "трудова потенція".
18. Вирішіть ситуацію. Чому заробітну плату потрібно розглядати як ціну робочої сили? Які функції виконує заробітна плата в умовах ринкової економіки?
19. Перелічіть чинники, якими визначається попит на ресурси праці.
20. Охарактеризуйте принципову схему зведеного балансу трудових ресурсів.

21. Назвіть чинники, що визначають величину трудових ресурсів.
22. Розкрийте зміст механізму управління трудовими ресурсами, його економічних, організаційних і функціональних елементів.
23. Стисло охарактеризуйте демографічну ситуацію в Україні на сучасному етапі та її вплив на структуру і розвиток трудових ресурсів.
24. Охарактеризуйте, що соціальний захист населення є одним із елементів соціальної політики держави (принципи побудови системи соціального захисту, адресні соціальні програми, суспільні фонди споживання).
25. Дайте визначення ринку праці. Якими принципами визначається його функціонування?
26. Виходячи з вимог структурної перебудови народного господарства України, обґрунтуйте основні напрямки розвитку трудових ресурсів.
27. Сформулюйте основні напрямки державної політики зайнятості в Україні.
28. Розкрийте зміст економічних, адміністративних і балансового методів управління трудовими ресурсами.
29. Дайте визначення демографічної політики. У чому полягають її основні завдання?
30. Розкрийте характер впливу ринкових відносин на ефективність використання трудового потенціалу, продуктивність та якість праці, ставлення людей до трудової діяльності.
31. Наведіть правову, економічну і організаційну основи реалізації безперервної загальної та професійної освіти в Україні.
32. Зазначте особливості та види зайнятості населення в умовах ринкової економіки. Які механізми управління нею?
33. Розкрийте причини, що зумовлюють міграційні процеси в Україні. У чому полягають завдання та механізми регулювання міграції населення?
34. Дайте визначення поняття трудового конфлікту. Зазначте чинники виникнення трудових конфліктів в умовах ринкових економічних відносин.
35. Наведіть обґрунтування основних напрямків трансформування загальноосвітньої і професійної підготовки трудових ресурсів в умовах ринкової економіки.
36. Наведіть алгоритми розрахунків наведених показників: рівня зайнятості, коефіцієнтів трудової та виробничої активності, кількості зайнятих у розрахунку на 1000 мешканців.
37. Наведіть систему органів і служб працевлаштування. Розкрийте організаційно-правові основи діяльності центрів зайнятості населення.
38. Опишіть механізм управління кадрами на підприємстві (визначення потреб у кадрах, залучення, скорочення, використання і розвиток кадрів, матеріальне та фінансове забезпечення кадрових заходів).
39. Покажіть суть кейнсіанського підходу до регулювання заробітної плати і зайнятості.
40. Дайте визначення поняття професійної орієнтації населення. У чому полягають її завдання в умовах структурної перебудови економіки.
41. Охарактеризуйте місце і роль соціальної політики в системі управління трудовими ресурсами.

42. Наведіть систему науково-методичного обслуговування управління трудовими ресурсами (науково-дослідні установи даного профілю, координація їх діяльності, форми взаємодії з управлінськими структурами).
43. Покажіть досвід застосування принципів соціального партнерства у країнах з розвинутою ринковою економікою.
44. Розкрийте, у чому полягають економічні, адміністративні та балансовий методи управління трудовими ресурсами.
45. Визначте поняття незбалансованості ринку праці. У чому полягають причини, що її зумовлюють? Якими є можливі наслідки такої незбалансованості?
45. Наведіть нормативно-правові документи, що регламентують і регулюють трудові конфлікти.
46. Розкрийте суть екологічного підходу до використання трудових ресурсів. Наведіть приклади конкретних регіонів.
47. Зазначте особливості управління трудовими ресурсами, що характерні для ринкових умов.